

گزیده مقاله‌شناسی توصیفی،

زمستان ۱۳۸۵

به کوشش: فاطمه زمانی
مینا ذاکر شهرک

فرهنگ، درباره تأثیر مجلات بر دانش‌آموزان، دلیل مخالفت آموزش و پرورش با ورود مجلات به مدارس، روش توزیع این مجلات و ... بحث شده است.

ایران، شماره ۳۵۲۸ (دی ۱۳۸۵)
زبانی برای کودکان، درباره المیرا دادور

مقاله‌ها

المیرا دادور، مترجم باسابقه حوزه ادبیات کودک و مدرس زبان فرانسه است. او با ورود به دانشگاه، تدریس را شروع کرد و همزمان به مطالعه در زمینه ادبیات کودکان و نوجوانان روی آورد که پیامد آن، بیش از یک صد قصه بود که از شبکه اول سیما پخش شده است. هم‌چنین، او به ترجمه آثاری برای کودکان و نوجوانان پرداخته و کتاب‌هایی را از فرانسه یا روسی به فارسی برگردانده. از آن جمله است: گل هفت رنگ، نوشته کاتالیو ولنتن، داستان‌های یک خانواده مهربان، کلودیا دختری عقب‌مانده، جمله سحرآمیز و چند قصه دیگر، چه‌کاره خواهیم شد؟، مجموعه کمک آموزشی بگرد و پیدا کن، پدر من بگو نژادپرستی یعنی چه؟ ادبیات سیاه، کتاب موندو نوشته لوکلزیو.

لوکلزیو، نوشتن را از ۸ سالگی آغاز کرد. او معتقد است که زبان رمان باید زبانی باشد که وقتی آن را به کار می‌بریم، نزدیک به صدای آب، باد، پرند و ... باشد و

کبهان، شماره‌های ۱۸۶۷۶، ۱۸۶۷۹، ۱۸۶۸۲ (دی ۱۳۸۵)

نشریات کودک و نوجوان و دیوار بلند مدارس:
جایگاه مجلات کودک و نوجوان در مدارس
سمیه قاری

گزارش

عدم ورود مجلات کودک و نوجوانان به مدارس، از مواردی بوده که همواره مورد انتقاد اهالی فرهنگ و مطبوعات قرار گرفته و متأسفانه هیچ‌گاه هم از سوی مسئولان آموزش و پرورش، توجهی به آن نشده است. استدلال اهالی مطبوعات، منطقی و قابل پذیرش است. اول آن‌که ورود نشریات کودک و نوجوان به مدارس، می‌تواند به رشد سطح علمی و افزایش دانسته‌های مخاطبان کمک کند. دوم آن‌که با این کار، رقابت میان نشریات کودک و نوجوان بسیار بیش‌تر می‌شود و کیفیت این نشریات ارتقا می‌یابد و سوم آن‌که می‌توان پرسید: چرا ورود انواع خوراکی‌ها به مدارس آزاد است، اما از ورود نشریاتی که مورد تأیید مسئولان و منطبق با ضوابط و اصول فرهنگی کشور منتشر می‌شوند، جلوگیری می‌شود؟ در این میان، مسئولان آموزش و پرورش نه تنها در تحقق این درخواست منطقی و عقلانی نکوشیده‌اند، بلکه حتی از پاسخ دادن به این انتقادها هم امتناع کرده‌اند! در این مقاله، ضمن گفت و گو با تنی چند از اهالی

خودش سعی کرده که در نهایت سادگی، به چنین زبانی برسد. شخصیت‌های اصلی او، افراد معصوم و بیش‌تر کودکان و پیرها را شامل می‌شوند. نوعی زلالی، لطافت و شفافیت در آثار او دیده می‌شود. به همین سبب، برخی او را نویسنده‌ای پست مدرن و عده‌ای او را فیلسوفی شاعر دانسته‌اند. در آثار او در مقابل طبیعت، همیشه یک شهر خشن و آلوده وجود دارد؛ با همان جذابیت‌های خاص یک شهر. او به شدت در مقابل این که انسان امروزی جذب فروشگاه‌های وسیع و بزرگ شهرها شده، می‌ایستد. او از شهرها نمی‌ترسد، اما همیشه با نوعی بدبینی به آن‌ها نگاه می‌کند.

کیهان، شماره ۱۸۷۰۳ (دی ۱۳۸۵)
شروع قصه؛ نگاهی به دهمین جشنواره
قصه‌گویی
زهره توسلی



قصه و قصه‌گویی، از ابتدای تاریخ ادبیات فولکلور ایران، نقش پررنگی در زندگی اجتماعی و خانوادگی و استحکام آن داشت. محکم بودن پایگاه‌های خانوادگی در فرهنگ ایرانی، یکی از دلایل رواج روایت‌های مکرر قصه‌ها، در بین اقوام مختلف ایرانی است. زمانی که قصه‌ای از طریق بزرگ خانواده برای کودکان بازگو می‌شود، در حقیقت فرهنگ یک قوم، از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود. کودکان ایرانی از ابتدای تاریخ، با این فرهنگ بزرگ شده‌اند که مادر بزرگ برای آن‌ها قصه بگوید. در روزهای خاص، بزرگ خانواده از کودکی و داستان‌های دوران خودش می‌گفت. متأسفانه پدر و مادرهای امروز، کم‌تر فرصت قصه‌گویی دارند. در حالی که کودکان نسل‌های پیش، با قصه‌های پدربزرگ‌ها و مادربزرگ‌ها بزرگ می‌شدند و با رویای این قصه‌ها به خواب می‌رفتند. مادران جوانی که روزگاری خود، شنونده قصه بزرگ‌ترها بودند، در جنبه معاش گرفتار شده‌اند و حوصله قصه‌گویی برای کودکان‌شان را ندارند. البته برای تقویت قصه‌گویی در خانواده‌های امروزی، باید سرمایه‌گذاری، کرد و مادران امروز را با تأثیرات تربیتی قصه آشنا ساخت تا آن‌ها نیز مانند گذشته، رویکردی جدید به قصه‌گویی داشته باشند.

ترویج فرهنگ و قصه‌های کهن ایرانی در بین کودکان، نیازمند ایجاد انگیزه در مادران است. در چند سال اخیر، با

گسترش یافتن ترجمه کتاب‌های کودک و نوجوان، این خطر وجود دارد که فرهنگ کهن ایرانی با نسل آینده فاصله گیرد.

همشهری، شماره ۴۱۴۸ (دی ۱۳۸۵)
تصویر کردن نانوشته‌ها؛ درباره تصویرگری
کتاب‌های کودک و نوجوان
زهره نیلی



ارتباط میان تصویرگر و نویسنده، امری لازم و ضروری است. پیوندی که اگر حاصل شود، به خلق اثری ماندگار و درخور می‌انجامد و نویسنده و تصویرگر را تا رسیدن به مقصود یاری می‌کند. بسیاری از تصویرگران معتقدند که هر سن و سالی، تصویرگری خاص خود را می‌پسندند. برای نمونه، پرویز کلانتری معتقد است: تصویرگری برای نوجوانان که به نسبت کودکان از دایره واژگانی گسترده‌تری برخوردارند، متفاوت با تصویرگری برای بچه‌هایی است که هنوز خواندن و نوشتن نمی‌دانند و از درک و بینش محدودتری برخوردارند. آقاخانن تصویرگر، می‌پندارد که تصویرگری برای کودکان، متفاوت با نوجوانان است و تصویرگر موفق، کسی است که این تفاوت‌ها را درک کند و پس از شناخت ذهن و زبان مخاطبش در رده‌های سنی مختلف، به فعالیت بپردازد. غریب‌پور معتقد است: این تقسیم‌بندی‌ها بیش‌تر جنبه علمی دارد و مطالعه را برای بچه‌ها آسان‌تر می‌کند. در حالی که اگر اثری به ذات و جوهره هنری خود نزدیک شود، می‌تواند ماندگار شود و با هر مخاطبی ارتباط بگیرد؛ همان‌گونه که افسانه‌ها و قصه‌های فولکلوریک چنین هستند. علی‌رضا گلدوزیان که خود را تصویرگر کودکان و نه نوجوانان می‌داند، براین باور است که داستان و تصویر باید به یک جریان تبدیل شود تا از یک سو ذهن کودک را پرورش دهد و از طرف دیگر با کودکان ارتباط بگیرد و با آن‌ها بزرگ شود؛ به گونه‌ای که در نوجوانی و در هر شرایط سنی دیگری نیز برایش خواندنی و تأثیرگذار باشد.

شهرزاد، شماره ۱۰ (دی ۱۳۸۵)
ترس، کودک، قصه: هیولا، دوست یا دشمن؟
سپیده خلیلی



ترس یک تعریف عامیانه دارد که عبارت است از

خواندنی تر می‌شود. ممکن است نویسندگانی یک عالمه پا داشته باشند، اما نتوانند با این همه پا راه بروند. ممکن است پاهای زیاد، بیپنجه لای دست و پاهای دیگرشان و همه‌اش زمین بخورند. چون خیلی باید هنرمند باشی که بتوانی با صدها پا راه بروی و بدانی کدام پا را کجا بگذاری. سوزان فلچر هم یک عالمه پا دارد و آن قدر با هزارپایش در داستان قشنگ راه می‌رود که نمی‌توانی آن را زمین بگذاری. پاها را نمی‌گویم، داستان را می‌گویم. شاید فصل اول و دوم کمی کند و یواش راه برود، اما هرچه فصل‌ها را ورق می‌زنی، دیگر نخواندش سخت می‌شود. از همه عجیب‌تر این‌که سوزان فلچر، با رمان گم‌شده شه‌رزاد و رویای بابک، توانسته داستانی خلق کند که بچه‌های آن سوی دنیا، داستانی تماماً ایرانی و برخاسته از فرهنگ شرقی و بچه‌های ایرانی، یک داستان تماماً ایرانی از نگاه نویسنده آمریکایی بخوانند.

جهان کتاب، شماره ۲۱۵-۲۱۴، اسفند ۱۳۸۵ و فروردین ۱۳۸۶ ویژه ادبیات کودک و نوجوان: سنگ‌های آرزو زری نعیمی



سنگ‌های آرزو، نوشته فرهاد حسن‌زاده، با تصویرگری هدا حدادی است. حسن‌زاده خیلی جمع‌وجور می‌نویسد و با یک جمله که از چند تا کلمه کوچک ساخته شده، حرفش را می‌زند: «قورباغه یک سنگ انداخت تو خواب برکه»، «آرزو می‌کنم باد بوزد شدیداً» نگاه کنید چقدر جمع‌وجور است، روده کلمات اصلاً دراز نیست.

ماشین داستان حسن‌زاده، خیلی یواش و آرام حرکت می‌کند؛ نه شتاب دارد و نه ویراژ می‌دهد و نه از لابه‌لای ماشین‌های داستانی دیگر حرکت می‌کند. ماشین داستانش خیلی آرام، سربه زیر، مودب و نرم حرکت می‌کند. فکر می‌کنی هیچ اتفاقی نمی‌افتد، اما اتفاق را انداخته است در داستان. آن قدر آهسته، نرم و آرام این کار را می‌کند که متوجه نمی‌شوی. فکر می‌کنی آب از آب تکان نخورده و برکه هم چنان آرام هست و راکد و حسن‌زاده، اتفاقش را مثل سنگ‌های آرزو می‌اندازد در ذهن ما. اما اتفاقش غیب است. دیده نمی‌شود. باید پیدایش کنی و همین پنهن با بودن است که زیباست.

نگرانی از یک موضوع خاص که می‌تواند عادی یا غیرعادی باشد. در تعریف تخصصی ترس، گفته می‌شود که ترس واکنشی هیجانی است و هرگاه امنیت جسمی، عاطفی و شخصیتی انسان به خطر می‌افتد، ظاهر می‌شود.

به طور کلی ترس دائم و ثابت، به هر علتی باشد، اثر نامطلوبی بر کودک می‌گذارد و سبب اختلال در جسم و روان او می‌شود. کسی که می‌خواهد با قصه‌های ترسناک، در کار ادبیات کودک و نوجوان قلم بزند، باید بداند برای چه گروه سنی، کدام نوع را به کار برد. فعلاً برای کودک زیر ۵ سال، نمی‌توان از مرگ گفت؛ چون بعد از این سن است که مرگ برای او شکل و مفهوم می‌یابد و کودک درک می‌کند که مرگ، رفتنی است که برگشتی ندارد. نویسنده باید در نظر داشته باشد که آیا موضوع مورد نظرش، متناسب با رشد و پختگی کودک است و آیا ضربه‌ای که به او می‌زند، جبران‌ناپذیر است؟ نویسنده باید تا جایی پیش برود که ترس در فرد تثبیت نشود. کودکان بر بعضی ترس‌ها غلبه می‌کنند یا نسبت به برخی دیگر، هیجان بیش‌تری نشان می‌دهند. نوع ترس کودکان زیر ۵ سال، با ۵ سال به بالا متفاوت است. این تفاوت ناشی از این است که با رشد کودک، تفکر منطقی او نیز تکامل می‌یابد و می‌تواند واقعیت و غیرواقعیت را کم‌کم تشخیص بدهد. وقتی کودک بزرگ‌تر می‌شود، به نقش خودش در ترسیدن از عامل ترس واقف می‌شود و می‌تواند با استفاده از راه‌های مثبت، یاد بگیرد با ترس خود مقابله کند.

آزادی قلم باید تا حدی باشد که آینده کودک را به مخاطره نیندازیم و فعالیت‌های او را محدود نکنیم.

جهان کتاب، شماره ۲۱۵-۲۱۴، اسفند ۱۳۸۵ - فروردین ۱۳۸۶ ویژه ادبیات کودک و نوجوان: رویای بابک زری نعیمی



رویای بابک، نوشته سوزان فلچر، ترجمه حسین لبراهیمی (لوند) است. این داستان نشان می‌دهد که نوشتن رمان، اصلاً کار ساده‌ای نیست. نمی‌شود همین طوری نشست پشت میز و خیالات بافت. تخیل یکی از پاهای نوشتن است. برای نوشتن یک رمان عالی، باید هزارپا بود. هرچه تعداد پاهایی که نویسنده برای رمانش می‌گذارد، بیش‌تر باشد و بتواند با این هزارپا راه برود، رمانش درخشان‌تر و

جهان کتاب، شماره ۲۱۵-۲۱۴، اسفند ۱۳۸۵
فروردین ۱۳۸۶
ویژه ادبیات کودک و نوجوان: ماه می خواهد پلنگ
را بدزد
زری نعیمی

را بگذارد روی هلال ماه؟ جغد می گوید چه پرند احمقی!
لانه قحطی بود آخر! داستان می گوید شب بود، پرند
عجله داشت، چون جایی پیدا نکرد، رفت سراغ ماه، احتمالاً
این پرند یک مقدار شاعر بوده و یا شاید یک مقدار شعر
خوانده. آن وقت هوایی شده و با خودش گفته همه پرنده‌ها
روی زمین تخم می گذارند. لابه لای شاخه‌های درخت‌ها.
من می خواهم در ماه تخم بگذارم؛ آن هم هلال ماه.

شعر از این بلاهای آسمانی سرآدمیزاد آورده است و
او را به فکر کارهای عجیب و غریب انداخته. حالا فکرش
را بکنید شعر عبور کند مثل نسیم یا مثل باد و توفان از
کله کوچک پرند با آن مغز فسقلی‌اش! معلوم است که چه
می شود. می خواهد تخمش را هم شاعرانه بگذارد. ببینید که
شعر و شاعرانگی چه بلایی سر پرند بیچاره آورده است.
ببینید چه جواری چهاردست و بال چسبیده به ماه، خودش
را به زور نگه داشته تا سر نخورد! آن وقت می خواهد با این
همه دردسر، آن‌جا تخم بگذارد. سفر همین است دیگر!

ماه می خواهد پلنگ را بدزد، نوشته نوید سیدعلی‌اکبر
و تصویرگری ندا عظیمی است. هیچ وقت این جواری
نمی شود داستان ماه باشد؛ ماه ماه. و تصویرهایش هم
ماه باشند ماه ماه. کم می شود داستان هوش از سرآدم
بدزد و با خودش ببرد و حالا من به وسیله این داستان و
تصویر، دوباره ربوده شدم. من با زیبایی جادویی آن‌ها در
خط‌های تصویر و در جمله‌های داستان ربوده شدم. اول
پلنگ، ماه را دوست دارد و می خواهد ماه مال خودش
باشد. پس با هواپیمایش او را می دزدد. بعد ماه پلنگ را
می خواهد. هواپیما ندارد. یا شربت آلبالویی، پاسبان‌های
آسمان را خواب می کند که پلنگ را زندانی کرده‌اند و بعد
پلنگ را می دزدد.

تصویرها دنباله‌رو داستان نیستند. تصویرها با همه
اجزای‌شان از خطوط، رنگ، فضا و چیره شدن در کنار هم
کامل کننده داستان نیستند. تصویرها خود یک داستان‌اند؛
داستانی که می شود هر بار از طریق رنگ و خط خواند و
کیف کرد از این همه زیبایی، بازی، شیطنت، کودک‌انگی و
ظرافت. داستان هم مثل نقاشی‌ها پر است از بازی‌گوشی
و شیطنت و تخیل آزاد و رنگی. تخیل نویسنده از در و
دیوار جملات بالا می رود و به راحتی با مخاطب کودک
خود ارتباط برقرار می کند. می شود در دزد بازی نویسنده با
پلنگ و ماه و ماهی، سوار هواپیما شد و شیرجه زد در قعر
دریا و از آن‌جا دوباره پرواز کرد به آسمان و چرخید.

جهان کتاب، شماره ۲۱۵-۲۱۴، اسفند ۱۳۸۵
فروردین ۱۳۸۶
ویژه ادبیات کودک و نوجوان: مهمان ماه
زری نعیمی

مهمان ماه، سروده گل‌اله محمدی و تصویرگری
فرشته نجفی است. پرند باید چه جور پرند‌ای باشد که
زمین و جاله و جوله‌ها و درخت‌هایش را ول کند و برود
به آسمان، اوج بگیرد تا برسد به ماه و آن وقت تخمش

ادبیات داستانی، شماره ۱۰۵، دی ۱۳۸۵
ادبیات کودک و نوجوان ایران و کتاب ماه کودک
و نوجوان
حسین حداد، مهدیه شریفی، زهر! لطفی

گزارش و نقد

در این مقاله، نگاهی آماری و نموداری به صد شماره
کتاب ماه کودک و نوجوان، از انتشارات وزارت فرهنگ و
ارشاد اسلامی شده است که از آبان ۱۳۷۶ تا دی ۱۳۸۴
را در برمی گیرد.

اولین شماره این نشریه، در آبان ۱۳۷۶ منتشر شد. این
نشریه در عرصه‌های مختلف چاپ و انتشار در این نه سال،
فراز و فرودهایی فراوان داشته است. دست‌اندرکارانش
آن را از یک جزوه مفتولی ۲۳ صفحه‌ای، به یک مجله
۲۰۰-۳۰۰ صفحه‌ای با حجمی نزدیک به ۲۵۰ صفحه
مطلب، اعم از نقد و بررسی و مقاله تبدیل و در این مدت،
یازده ویژه‌نامه تهیه و منتشر می کنند. پنجاه و هفت جلسه
نشست نقد آثار تخیلی، چهل و یک جلسه نشست نقد آثار
غیرتخیلی و چهل و نه جلسه نشست نقد آثار تصویری
کتاب‌های کودک، کارنامه این دوره کتاب ماه کودک و
نوجوان است. نسبت کارهای تألیفی با کارهای ترجمه در
صد شماره کتاب ماه، امیدوار کننده است و می تواند کاهش
درصد مطالب ترجمه‌ای و افزایش مطالب تألیفی و رو آوردن
به گزینش ترجمه‌های قوی، در دستور کار دست‌اندرکاران

اطلاعات، شماره‌های ۲۳۸۵۷، ۲۳۸۵۸ (اسفند ۱۳۸۵)
حصه‌ای از چند و چون قصه‌های آذربیدی
حسن حبیبی

مقاله

این مقاله، شامل کلیاتی درباره داستان‌ها و قصه‌های کودکان، بررسی نظام یافته مبنای و روش کار استاد آذر یزدی، در تدوین قصه‌ها، ارزیابی وضع موجود کتاب‌های کودکان در دهه سی و اصول و مبنای تدوین و تنظیم قصه‌های خوب است. در پایان، نویسنده به این نتیجه رسیده که اولاً این نقد و بررسی و نیز اندیشه کردن درباره اقدام‌های نو دیر نشده است و ثانیاً کارهای آذربیدی را هم می‌توان در این فرایند، یعنی فرایند صوت و تصویر قرار داد تا فایده کار وی عام‌تر شود و نسل جدید نیز بهتر و بیش‌تر از آن بهره بگیرد.

کوتاه سخن، مطالبی که استاد آذربیدی بیان کرده و بر پایه آن، مجموعه‌های ماندگار قصه‌های خوب برای بچه‌های خوب و قصه‌های تازه از کتاب‌های کهن را فراهم آورده است، بیش از آن‌چه تاکنون مورد توجه قرار گرفته، باید مورد بحث و گفت‌وگو و بهره‌برداری قرار گیرد و سعی شود این شیوه و سبک، پیروان خود را یابد تا کار ماندگار وی ماندگارتر شود.

اطلاعات، شماره ۲۳۸۵۴ (اسفند ۱۳۸۵)
قصه‌های خوب برای بچه‌های خوب
محمد رضا نصیری

مقاله

در این مقاله، به مناسبت بزرگداشت استاد مهدی آذربیدی، پایه‌گذار و پیشکسوت ادبیات کودکان ایران، در انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، زندگی‌نامه و آثار این بزرگوار بررسی شده است. مهدی آذربیدی، بازنویس متون کهن ادب فارسی برای کودکان و نوجوانان، از نوادر خاص روزگار ماست. او در سال ۱۳۰۰ شمسی، در خرمشاه پا به جهان هستی گذاشت. مهدی آذربیدی، کودکی را در تنگ‌دستی و عسرت گذراند و هیچ‌گاه چون کودکان دیگر، به مدرسه نرفت و لذت دنیای کودکی را در نیافت. مختصر خواندن و نوشتن را در خانواده آموخت که اهل دین و از معتمدان محلی بودند.

جدید کتاب ماه قرار گیرد. در این صد شماره، حدود ۶۸۰ مقاله، نقد و معرفی کتاب به تالیف اختصاص داشته و ۴۴۱ مقاله، نقد و معرفی کتاب ترجمه. هر چند فاصله بین این دو هم خیلی زیاد نیست، این نسبت امیدوار کننده است و می‌توان در صورت ایجاد فاصله بیش‌تر بین این دو، به وضعیتی امیدوارکننده رسید. و اما در مورد نقد ادبی، باید دید آیا کتاب ماه کودک و نوجوان، در نهادینه کردن جریان نقد ادبی موفق بوده است؟ نقد ادبی در این عرصه، از نظر کمی و کیفی رشد کرده است؟ لحن نقد علمی‌تر و محققانه‌تر و محترمانه‌تر شده است؟ آیا کتاب ماه در پرورش منتقدانی که نقدشان مبتنی بر شناخت باشد، نه احساس، موفق بوده است؟ آیا کتاب ماه در این صد شماره، در طیف هیچ قدرت ادبی و سیاسی خاصی نبوده است؟ پاسخ سردبیر به این سوالات مهم، تقریباً مثبت است، ولی نظر استادان، منتقدان و نویسندگان چیست؟

در پایان این مقاله، جداول آماری و نمودارهایی از کلیه فعالیت‌ها و مطالب چاپ شده در این صد شماره نشریه کتاب ماه کودک و نوجوان، تهیه شده و نتایج آن به پیوست آمده است.

جام جم، شماره ۱۹۴۶ (اسفند ۱۳۸۵)
پرسش‌ها باقی است: نقدی بر کتاب از این باغ
شمرقی

انسیه موسویان

مقاله

کتاب «از این باغ شرقی» که به تازگی از سوی انتشارات کانون پرورش فکری منتشر شده، حرکتی است در راستای تقویت پایه‌های نظری شعر کودک و نوجوان و شناخت هرچه بهتر و بیش‌تر آن. دکتر سلاجقه، در کتاب از این باغ شرقی، به طرح مباحث نظری، معرفی نظریه‌ها و ابزارهای نقد، نظریه‌های کلاسیک و مدرن و... می‌پردازد. به این صورت که در هر بخش، ابتدا به طرح مباحث نظری در هر حوزه می‌پردازد و سپس در بخش عملی و کاربردی، نمونه‌هایی از اشعار کودک و نوجوان را به عنوان مصداق این نظریه‌ها بیان می‌کند. این کتاب، نمونه خوب و ارزشمندی است که می‌تواند آغازگر بحث‌های اساسی درخصوص مباحث نظری شعر کودک و نوجوان و راهنما و راهگشای دانشجویان، محققان، پژوهشگران، شاعران و علاقه‌مندان به شعر کودک و نوجوان باشد.

جام جم، شماره ۱۹۲۴ (اسفند ۱۳۸۵)
محرمان و نامحرمان در ادبیات داستانی
فیروز زوزی جلالی

مقاله

این مقاله، نقد کتاب «شما که غریبه نیستید» است. مرادی کرمانی در جای جای شما که غریبه نیستید، فرازهایی تصویری و هوشمندانه، از موقعیت‌هایی داستانی و سنت و خلق و خوی ناب مردمان محل زادگاه خود درمی‌اندازد؛ موقعیت‌هایی که هر کدام به نوعی از مایه‌های اولیه تقابل سنت و مدرنیته نشان دارد. مردمانی که با باورهای عمیق سنتی خود، در مقابل اولین نشانه‌های جهان روبه ترقی گیج و گنگ مانده‌اند و نمی‌دانند چگونه آن‌ها را تعبیر و تفسیر کنند و در کار خود حیران مانده‌اند. به جرات می‌توان گفت که از این نظر، کار مرادی کرمانی در عرصه ادبیات داستانی معاصر ما، کم‌نظیر و این همان کاری است که بسیاری از نویسندگان مطرح جهان، به واقع شهرت خود را مدیون انعکاس موقعیت‌هایی از این دست می‌دانند.

جهان کتاب، سال ۱۱ و شماره ۲۱۴، ۲۱۵ (اسفند
۱۳۸۵ فروردین ۱۳۸۶)
ویژه ادبیات کودکان و نوجوانان: مجسمه نمکی
زری نعیمی

کتاب

مجسمه نمکی، نوشته نرگس آبیاری و تصویرگری ناهید کاظمی است. «یک مجسمه نمکی که طی گزارش‌های رسیده، دنبال کشورش می‌گشت، به دلایل نامعلومی خودش را به رودخانه انداخت. گزارش‌ها از آن حکایت می‌کند که وی به سرعت در آب‌های رودخانه حل شد.» مجسمه نمکی، از سرنوشت رمانتیک و ملوسی که نویسنده برایش ساخته، فرار می‌کند یا شاید هم از این‌که این همه سال و زمان را تلف کرده برای ساختن پلی روی رودخانه‌ای که او را به هیچ جا نمی‌برد و او باید همان کاری که می‌بایست اول می‌کرد، یعنی پریدن توی رودخانه و حل شدن را در آخر انجام بدهد؛ یعنی رسیدن به هیچ، بعد شیرجه می‌زند توی آب، نه برای رسیدن به دریا، برای پایان دادن به این همه تکرار. به این همه رمانتیک بودن و حرف‌های مثلاً شاعرانه‌ای که فنا شدن و حل شدن برای رسیدن به دریا و...

بنابراین، دوجور آن را می‌توان خواند: رمانتیک و شاعرانه و تکراری و یا خط زدن روی این سه کلمه و جور دیگر خواندن.

جهان کتاب، سال ۱۱، شماره ۲۱۴-۲۱۵ (اسفند
۱۳۸۵ فروردین ۱۳۸۶)
ویژه ادبیات کودکان و نوجوانان: کنار دریاچه،
نیمکت هفتم
زری نعیمی

کتاب

کنار دریاچه، نیمکت هفتم، نوشته فرهاد حسن زاده و تصویرگری مهدی صادقی است. فرهاد حسن زاده یک نویسنده است. این خیلی مهم است؛ چون بیش‌تر آن‌هایی که فکر می‌کنند نویسنده هستند و یک عالمه هم کتاب نوشته‌اند، نویسنده نیستند، معلم هستند. حسن زاده داستان را با کلاس درس و سخنرانی عوضی نمی‌گیرد. نمی‌خواهد چیزی یاد بدهد. او می‌خواهد فقط داستانش را بگوید. حالا گاه داستان‌هایش را به طنز می‌نویسد؛ مثل لبخندهای کشمشی یک خانواده خوشبخت و گاهی هم خیلی جدی می‌شود؛ مثل کنار دریاچه، نیمکت هفتم. حسن زاده یک فرق دیگر هم با نویسنده‌های دیگر دارد که خیلی مهم است. او داستان‌هایش را تکرار نمی‌کند. کتاب‌هایش را که بگذاری کنار هم، هر کدام یک شکل هستند. هر کدام چیزی را می‌گویند که آن یکی نمی‌گوید. البته من لنگه کفش او را نرفته‌ای جدا یافته از آثارش می‌دانم؛ لنگه کفش بنفش را. اصلاً من با همین داستان، او را به عنوان یک نویسنده پیدا کردم. با این‌که لنگه کفش بنفش، لنگه نداشت و تک بود، اما نویسنده گول نخورد. دچار غرور و خودشیفتگی هم نشد تا داستان‌هایی بنویسد به شکل و شمایل همان لنگه کفش.

جهان کتاب، سال ۱۱، شماره ۲۱۴-۲۱۵ (اسفند
۱۳۸۵ فروردین ۱۳۸۶)
ویژه ادبیات کودکان و نوجوانان: من خواب صلح
می‌بینم
زری نعیمی

کتاب

«جنگ شوم‌ترین پرندگان است. پرندهای شرور است که هرگز آرام نمی‌گیرد. پرندهای مرگبار است که خیابان‌ها را با خون سرخ می‌کند و جهان را به جهنمی بدل می‌کند.

این جمله‌های مایه‌ای دوازده ساله است از اسکوپید. او دیگر این کلمات را به خوبی می‌شناسد: شوم، خون، ویرانی، مرگ. او جهنم را با چشمان خود دیده است. او دیگر در پارک‌ها گردش نمی‌کند؛ در خرابه‌ها چرخ می‌زند. حتی در خواب‌هایش جایی برای تفریح و شادی باقی نمانده است: «در خوابم میان ویرانه‌های بخش قدیمی شهر راه می‌روم و دنبال تکه نان بیاتی می‌گردم.» او دیگر نارنجک را از نزدیک می‌شناسد. جلوی پایش بمب صدا می‌دهد و منفجر می‌شود. شاید نارنجکی او را یا دوستش را یا دیگری را که نزدیک اوست، نشانه رفته است.

کتاب ماه کودک و نوجوان شماره ۱۱۱-

۱۰۹-۱۱۰ آبان، آذر، دی ۱۳۸۵

مقاله

- جهانی شدن و ادبیات کودک

نویسنده: شهرام آقبال‌زاده

- اهمیت طبقه‌بندی بازی‌های رایانه‌ای

نویسنده: لادن تفضلی فرد

- سرچشمه‌های فانتزی در ادبیات کهن فارسی

نویسنده: ابوذر کریمی

- تحلیل روان‌شناختی شخصیت‌پردازی در ادبیات

کودک و نوجوان: چارلی

نویسنده: ابوذر کریمی - مسیح نوروزی

- کلاغه به خونش ترسید

نویسنده: لیلا حلالی

- فرضیه نموی ارتباط تصویری

نویسنده: پاول مارتین لستر، مترجم: مهسا خلیلی

- چراغی رو به روشنایی، مروری بر نمایش‌نامه‌های

دهه ۶۰ از سال ۶۳-۶۰

نویسنده: نسرین اسدی

- ادبیات نمایشی برای کودکان ناشنوا

نویسنده: حمید قاسم زادگان چهارمی

- رولد دال و کارخانه وسایل ارتباط جمعی

نویسنده: کاترین اشتاین برگر، ایشالو کلز، مترجم:

آزیتا خلع امیرحسینی

نشست‌ها

کارکرد دین و فلسفه در نقد محتوایی ادبیات کودک

و نوجوان

نقد

- زیر سایه روایت‌های معتبر

نویسنده: محمد جعفری

عنوان کتاب: قصه امشب

نویسنده کتاب: اسدالله شعبانی

- وقتی کارکتر داستان برای همیشه گم می‌شود

نویسنده: حسن پارسی

عنوان کتاب: جزیره دلفین‌های آبی

نویسنده کتاب: اسکات ادل

مترجم کتاب: نسیم سلطان‌زاده

- داستانی برای ذهن واگرا

نویسنده: نادیا رستمی

عنوان کتاب: من همانم، من همانم

نویسنده کتاب: فریبا کلهر

- فرصتی سرشار از تازگی

نویسنده: نیره سادات هاشمی

عنوان کتاب: حرف‌های چرخ خیاطی

نویسنده کتاب: محمد کاظم مزینانی

- ترانه‌های خنده بر لبان بی‌خیال میرزا

نویسنده: شایا محمدی رفیع

عنوان کتاب: ترانه‌های خنده

نویسنده کتاب: پیوند فرهادی

- تا چه حد شقاوت و بی‌رحمی در کتاب‌های تصویری

کودکان!

نویسنده: هورست کونتمان

مترجم: پرناز تیری

عنوان کتاب: داستان زن آدم‌خوار گریبان

نویسنده: کتاب: والری دایر

- بدویت مدرن

نویسنده: سیروس آقاخانی

عنوان کتاب: دره جنگ

نویسنده کتاب: رابین کاپلند

مترجم کتاب: طاهره آید

- لاک‌پشت پیر چهار دست

نویسنده: سعید باباوند

عنوان کتاب: لاک‌پشت پیر

نویسنده کتاب: داگلاس وود

مترجم کتاب: حسین ابراهیمی

سخن سردبیر

- چه کسی دلش برای بچه‌ها می‌سوزد

خسرو آقا یاری

دیدگاه:

- آغاز همان پایان است

نویسنده: شهره کائدی

عنوان کتاب: راز طناب قرمز

نویسنده کتاب: کووس مایندریس
مترجم: پروانه سرخی

گفت و گو

- شخصیت رنگی‌ام توی کارهاست! گفت و گو با
علی عامه کن
سیروس آقاخانی

گزارش

- کتاب مناسب با کدام معیار؟ گزارش جشنواره کتاب
مناسب

نویسنده: حمیده بازوکی
- افسانه‌ها و فرهنگ ملل، بی‌مرزترین‌های جهان
نویسنده: هیرید کهن
- تولید کتاب فیلم گام‌های بلند کانون پرورش فکری
در ترویج کتابخوانی
نویسنده: نقی محبوب
- سهم کودکان از جشنواره تهران - مبارک؛ گزارش
جشنواره یازدهم نمایش عروسکی
نویسنده: نسرين اسدی

پژوهشنامه ادبیات کودک و نوجوان شماره

۷۴ / زمستان ۱۳۷۵

مقاله

- رویکرد اجتماعی به تاریخ نگاری ادبیات کودکان
نویسنده: علیرضا کرمانی
- داستان‌های تاریخ
نویسنده: جانت فیشر؛ ترجمه: نیلوفر مهدیان
- تاریخ نگاری برای کودک و نوجوان
نویسنده: علی محمد رفیعی
- تاریخ، قدرت و ادبیات کودک
نویسنده: مهدی یوسفی
- احیای تاریخ از طریق ادبیات کودک
نویسنده: فروزان طبیبیان
- بررسی تاریخی ادبیات کودک در کتابخانه بریتانیا
نویسنده: فروزان طبیبیان
- پرداختن به پشتوانه‌های تاریخی
نویسنده: محمود برآبادی
- پاسخ به شش پرسش درباره پشتوانه‌های تاریخی
نویسنده: توران میرهادی
- در ستایش جادوگری و سبقت غیرمجاز
نویسنده: فریدون عموزاده خلیلی

- ادبیات شفاهی (افسانه‌های واقع‌گرا و خنده‌آور)

نویسنده: محمد جعفری (قنواتی)

- مرز میان کتاب‌های کودکان و کتاب‌های نوجوانان
نویسنده: لیندا ام. پاونتی ترجمه: فرزاد امامی

میزگرد

فقدان روایت زنانه و کودکانه در تاریخ ادبیات
محمدهادی محمدی - علی اصغر سیدآبادی - حمیدرضا
شاه آبادی

معرفی پایان نامه

بازآفرینی مهجور؛ بازنویسی معدود، تاثیر شاهنامه در
ادبیات کودکان
(بررسی بازنویسی و بازآفرینی شاهنامه برای کودکان
و نوجوانان)
تهیه و تنظیم: آرزو انواری
نگارش: مریم کریم‌زاده

نقد

- حدیث گلشیری و دیو، نقد حدیث ماهی‌گیر و دیو،
اثر: هوشنگ گلشیری
نویسنده: زری نعیمی
- پراکندگی، دوگانگی، نقد و بررسی رمان «الیدور»،
اثر آلن گارنر

نویسنده: حسن پارسایی

- بچه‌های خیابانی زیر پوست شهر (کتاب بچه‌های
خاک، نوشته محمدرضا یوسفی)
نویسنده: محمدجواد جزینی
- چند ضلعی منتظم (نگاهی به یک داستان کوتاه از
محمدرضا یوسفی)
نویسنده: حسین شیخ‌الاسلامی
- پرنویسی یا درنویسی (نگاهی به داستان‌های محمدرضا
یوسفی)

نویسنده: روح‌الله مهدی‌پور عمرانی
مطبوعات فصل

- گزیده مقاله‌شناسی توصیفی، بهار ۱۳۸۵
به کوشش: فاطمه زمانی

- فهرست مقاله‌های گزیده غیرفارسی، تابستان ۱۳۸۵
به کوشش: فاطمه زمانی

الف - آغاز

تاریخ امروز ادبیات کودک

نویسنده: علی اصغر سیدآبادی